

KÖZMŰVELŐDÉS.

Az erdélyi róm. kath. irodalmi társulat heti közlönye.

MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON.

Előfizetési díj:

Égész évre	4 frt.
Félévre	2 -
Negyedévre	1 -

A társulat minden rendű tagjai
a lapot tagdíjaikért kapják.

Kéziratokat nem adunk vissza.

A lap szellemi részét illető cikkek a szer-
kesztőségnek, az előfizetési pénzek a pénz-
tárnoki —, az esetleges reklamációk pedig a
kiadóhivatalnak küldendők.

Az eredeti bűn.

Az isteni hatalom, bölcsesség és szeretet bámulatos összhangzatot feltűntető művet hozott létre, melynek koronája lett az ember. Minden jó volt és rosszat nem hozott létre, az *embert pedig igazán teremtette.* „És látta Isten mindent, amit alkotott vala és igen jók valának.”¹⁾ Amde az eredeti terv telforgattatott s már Mózes ugyanazon könyvében olvassuk: „Meggbáná Isten, hogy embert teremtett a földön.”²⁾ és ismét „Eltörtöm az embert, kit teremtettem a föld színéről.” Hogy úgy mondjam pillanatig él az ember az éden kertjében az örömek rózsáit szakítva s a föld már bojtortjánt terem. A boldog állapotba belevegyl a fájdalom, a halál s a jónak alkotott lény már nem csak vonzódik, hanem személyesen kap a rossz után s ha itt-ott jót is művel ez csak kinnal, erejének megfeszítésével sikerül úgy a hogy. Ez kétségbe nem vonható tény, ezt jegyezeti föl lépten-nyomon a tapasztalás. De hát a gyermek az édes anya emlőiből is rossz tejet szív, s ereiben romlott vér pezseg, mely a lélek ellen lázad, ha mindjárt anyjának még semmi bűt, semmi bánatot, semmi gyalázatot nem hozott? A jót látja az ember s a rosszat teszi, ismeri az erényt, s a bűt szolgálja, nem a jót eszeleksi, melyet akar, hanem, a mi rosszat gyűlöl, az műveli. A kevélység ezerszer itti föl tejet, igazságtalanoknak születünk, még alig ifjú s már kiütött az arcon a szemérmelenség s kérdezhetjük: Hol siettél ifjú, hogy oly hamar eljutottál odahová megérkezned soha sem kellett volna?

Ez volna tehát a teremtés koronája? Nem korona ez már, hanem silány tarlón összegyűjtött bogáncsoknak még némi összege. Igaza volt Pliniusnak, midőn így ír az emberről: „Az állatok között az ember az egyedüli, kit a természet meztelenül dob a földre, átadva őt az első pillanattól a jajoknak és könyveknek. Nézzétek őt megkötött kezekkel és lábakkal elterülve, e siró lényt, ki arra van hivatva, hogy mindennek parancsoljon. Éltét bűnhődve kezdi meg, egyetlen vétkeért, hogy született.”³⁾

Isten kezéből származott az ember egész kis világa, de egy magasabb életben elkövetett bűnnek nyomai kiáltóan látszanak abban, midőn, hogy úgy fejezzem ki magam, a boldogság eszméjével születik, s itt e földön még sem tudja ezt megvalósítani soha, az igazság éltető eleme, s a hazugság fegyverével küzd. Ha ily ellenmondás van az emberben,

akkor méltán kiálthatott föl Pascal: „Mily agyrem az ember, mily újság, mily szörnyeteg, mily zürzavar, az ellenmondások mily játéka, mily esoda. Minden dolog bírja, a föld gyámtalán férgé! Az igazság tetéteményese, a bizonytalanság és tévely szelnye, a világegyetem dicsősége és szemetje.”⁴⁾

Honnan e feldült állapot, hol az oka ez összhangzatos lény kirívó összhangtalanságának? Az emberen kívül hasztalan keressük, mert ha a társadalomban keressük, itt legalább eredetileg nem találjuk, hiszen ezt is az emberek alkotják; ha a törvények-, intézményekben kutatjuk, ezek is az embertől vannak. Alakítsuk át a társadalmat az ég mintájára, az ember dülja föl ezt is legelőbb; hozzunk oly törvényeket, melyek az Isten által alapított erkölcsi rend megingathatatlan alapjai, az ember más törvényt fog látni tagjaiban; rendeljünk a tisztaság honából intézményeket, az ember szelnyezi be azokat. Nem is említem, hogy Istentől nem származhatott ez állapot, hiszen a kinek jellemvonása a jó szeretete és a rossz utálat, aki a *hamisságra nem is nézhet*⁵⁾, ki arcánkra az élet lehelletét leheli, az rosszra hajló természetet belénk nem oltathat, az a halál magvát belénk nem ültette. De ha az emberben kell is keresni a romlás okát, semmi szín alatt sem oly módon, hogy az egymás után következő egyedek, kiki maga lett volna bukásának okozója hiszen akkor csak akadtt volna valahol a föld kerekégén valaki, ki megőri keble tisztaságát természetes erővel is. Az anygaloknál is úgy találjuk, hogy mert a megpróbáltatás személyenkint történt, levén minden egyes anygal egy külön faj, egy része hű maradt Istenéhez, míg a másik elpártolt s így eibukott és lebukott. De Isten nem egyedet, fajt teremtett; az embereket nem egyenkint teremtette egyenesen és közvetlenül, hanem egy emberbe valamennyit beleteremtett, kinek elhatározó ténye döntött az egész nem sorsa fölött. Tehette-e ezt Isten? Tehette, mert tényleg tette. Ő pedig olyat nem tesz, mit nem tehet. Sőt ebben is böles szeretete nyilvánult, mert így az esetleges bukásra következő bocsánat lehetőségét előkészíté.

E nagy romlottságot okozó bünt tehát az emberek nem személyesen követték el, hanem elkövette az emberi nem ösätja, s így az egész nem elkövette megromlott fejében.

Az egyház a szt. irás nyomán azt tanítja, hogy Isten az embernek a paradicsomban parancsot adott: „A paradicsomnak minden fájáról egyél, de a jó és gonosz tudásának fájáról ne egyél, mert a mely nap arról eszel, halállal halsz

1) Gen. 1, 31; u. o. 2, 6. 7. 3. Natur hist. I. VII. prooem és c. 50. —

meg,¹⁾ melyet az első emberpár megszegett, pedig akár tekinthetjük azt, hogy mily ünnepegyességgel adta Isten a törvényt, akár azt, hogy tekintettel ama magas fokú ajándékokra, melyekkel fel volt ruházva s így könnyű volt a törvény megtartása, akár a törvény célját, mely az volt, hogy a törvényt megtartsa, örökre boldog legyen, akár a törvény sanktóját, — a törvényszegés súlyos bűn volt. Az egyház még azt is tanítja, hogy e törvényszegő első emberpár kísérettel az eredeti szentség és igazság magas állapotából, melyben teremtett, magára vonta Isten haragját, s a halál fia lett az élet emberéből. Az egyház tana az is, hogy e törvényszegés nemcsak Adámnak, hanem minden maradékának ártott, s hogy a természetfölötti adományokat, melyekkel őt Isten elhalmozta, elveszté először magára, azután reánk nézve és hogy engedelmessége által beszennyezve átörökölté nemcsak a fájdalmat és halált, vagyis a bűn büntetéseit, hanem magát a bűnt is, mely a lélek halála, s nem is törli el ama bűnt sem az emberi természet ereje, sem semmi más orvosság, hanem csak Krisztus érdemeinek alkalmazása.

Dogma az, hogy a kár, melyet Adám az emberi nemnek elkövetett bűne által okozott, abban áll, hogy minden utódjára átszármaztatta nemcsak a halált, testi büntetéseket, hanem magát a bűnt is, amint ezt a trienti szent zsinat 5-ik ülése 2. canonjában határozottan ki is fejezte.

Az eredeti bűn létezését vitatjuk először röviden, mielőtt annak mibenlétére áttérnénk, mert szent Tamás tana szerint valamely dolgról előbb kell tudni, valjon létezik-e, s csak azután azt, hogy miben áll.

A katolikus tannak bebizonyítására szent Pál apostolnak a rómaiakhoz írt levele 5. fejelet 12. s köv. verseit, mint valóban klasszikus helyet szokták felvenni. Lássunk. „*Valamint egy ember által jött be a világra a bűn és a bűn által a halál és úgy minden emberre elhatott a halál, kiből mindenynél vétkeztek.*” Ezen szavakban kifejezi szent Pál, hogy Adám vétkezett és halállal büntetett és hogy Adám vétke által minden ember bűnössé lett és azért mindnyájan halállal büntetettek. Ezen általános vétkeiséget bizonyítja az általános halál, a bűn zsoldja. Miért is az idézett helyből így érvelünk. Akkorá tért foglalt el a bűn, mekkorá a halál. Amde a halál nem csak azok fölött uralkodik, kik szabad akarattal személyesen vétkeztek a kijelentett isteni törvény ellen, mint Adám, hanem azokon²⁾ is, kiknél ezt nem állíthatjuk, mint a kisdedek; tehát ezeknek is bűnösöknek kell lenni, ezek ereiben is ugyanazon romlott vér esőrgedezik, mint annak szive körül, kiből mindnyájan vétkeztek; s ha a kisdedek eselekedeti bűnre még képtelenek, akkor csak Adámtól való természetes leszármazásuknál fogva vétkezők s lesznek már születésüknél fogva a harag gyermekeivé. Hogy a vétek megvan az emberben kezdettől fogva s hogy az a vétek, mely megelőz minden eselekedetet, személyes bűnt, bizonyítja ez érvelt megerősítőleg az is, hogy a gyermeket mindenütt megszületitjük, amint világra jön, mert, „ha csak valaki újjá nem születik vízből és szentlélekből, nem lehet be menyeknek országába. Ez ünnepegyes megtisztulás szükségessége még a kisdedekben is, mert ők sem képeznek kivételt, midőn az

Üdvözítő a „*valaki*” szavat használja, nyilván valamely ősi bűn által okozott romlottsággal áll logikai összefüggésben.

Szent Pál apostol ugyancsak a rómaiakhoz írt levele 5. fejelet 18. és köv. verseiből kitér, hogy Adám azon romlott mag, mely az egész növényt megromtá, miként Krisztus azon nemes oltvány, melyet Isten a megromlott emberiségbe oltott s mely által az egész fát megmésesíté. Ezek szavai: „*Valamint tehát egynek vétke által minden emberre szállott a kárhozat, úgy egynek igazsága által minden emberre az élet megigazulása.*” Tehát Krisztus által mindnyájan azon módon igazultak meg, mint a hogy Adám által a kárhozatra vettek. Es hogyan is igazulunk meg Krisztusban? Úgy, hogy Krisztus érdemei által az isteni természetnek, a kegyelemnek részeseivé. Ugyanígy leszünk Adám vétke által bűnösökké, azért, mert Adám vétke által a megromlott és a kegyelemtől megfosztott emberi természet részesei vagyunk. Tehát mindenki, mivel Adámtól származik, a bűn által megromlott emberi természetet örökli. Itt valóban bűnről s nem büntetésről van szó, mert ellentétbe helyezi az apostol a bűnt a megigazulással, mit pedig nem tenne, ha csak büntetésről lenne szó, mivel a büntetés megféri a malasztal, ha pedig megigazul valaki, eltörülte magát a bűn is.

„*Mert valamint egy ember engedelmessége által sokan bűnösökké lettek, úgy egynek engedelmsége által sokan lesznek igazokká.*”

Azt sem mondhatja valaki, hogy mert itt szent Pál sokan és nem mindnyájan kifejezést használ, tehát tagadja a bűn egyetemességét, mert a „*sokan*” nem a „*mindenki*”-vel áll ellentétben, hanem az „*egy*”-gyel, ki által vagy a bukás vagy a vétség helyrehozása történt. Az apostol célja ugyanis az volt, hogy begyőzze a zsidókat arról, hogy az *egy* Krisztus által váltatnak meg a zsidók is, a pogányok is, s azért mondja sokan, hogy az *egy* Krisztussal helyezze ellentétbe a sokaságot. Eltekintve attól, hogy ezen vers a megelőzővel párhuzamos, melyben pedig *minden* olvasandó, a szent írásban nem szokatlan a *sokan* kifejezés használata a minden helyett. Így csak egy párt említve például a Genesis könyvében (17,5) azt mondja az Úr Abrabámnak: „*Sok nemzetek atyjává rendeztelek téged,*” míg a 22. fejelet 18. versében szintén Abrahám engedelmségét jutalmazza az Úr azon ígérettel. „*És megáldatnak ivadékokban a föld minden nemzetségei.*” Szent Máténál pedig a 26. fejelet 28. versében olvassuk: „*Ez az én vérem az újszövetség, mely sokakért kiontatik a bűnök bocsánatára, míg szent Pálnál idevonatkozólag (1. Tim. 2. 6.): „Ki önmagát adta mindenkért váltásul.”*

Miért *valánk*, mint az apostol mondja (Ef. 2, 3) *természe szerint* (születésünkkel fogva) a harag fiai, mint egyebek is, ha nem azért mert mindnyájan tartozánk az Isten haragja és bosszúállásának, mivel mindnyájan vétkezünk? Miért halt meg Krisztus *mindenkért* (II. Kor. 5, 14)? Nyilván azért, hogy a bűn szolgaságából kiszabadítson. Jobb kifejezi hitét az eredeti bűnről, midőn (14, 4) mondja: „*Ki teheti tisztává a tisztátalan magból fogantat? Nemde egyedül te vagy az?*” Némelyek a zsidó szöveget tartva szem előtt így fordítják: „*Hol van egy tiszta a tisztátalanból? Egy sincs.*” A septuaginta szerint: „*Senki sem tiszta a szennyből, még a kisded sem, kinek egy napig tartó élete van a földön.*”

Nem is lehet itt fisikai értelemben vett szennyről szó,

1. Gen. 2, 16. — 2. Valóban nemcsak, hogy uralkodik a halál a kisdedeken, de legnagyobb veszedelemben forog az ember élete caesemő és gyermek korában: így a halálozási arányszám mutatja, hogy pl. Magyarországon 1000 egy éves gyermek közül egy év alatt 254 hal meg.

mert olyanról beszél az irás, milyent csak Isten, az igaz bíró törülhet el, a fizikai, testi szenny pedig más is letörülheti. A zsoltaeros is az eredeti bünt érti, midőn így szól: „Ime vétekben fogantattam és bűnökben fogant engem anyám.“ Tehát atyáink vétekben nemzettek, anyáink bűnben fogantak, s így a bűn a nemzés révén átöröklül. *Bűnökben*, mondja a jámbor férő, jóllehet az eredeti bűn egy, mert az eredeti bűn törása minden más bűnnek s mert Adám bűne sok más bünt magába zárt. Különbö a zsidó szövegben egyes szám is áll.

Egyébiránt megjegyzendő az is, hogy úgy a bűn öröklése mint az üdv és megigazulás elnyerése föltételhez van kötve. Amannak föltétele a születés, emennek az újjászületés; azért a föltétel megvalósulásával miképen *mindnyájan* meghalnak és kárhozhatnak vannak alávetve, kik Adámtól születnek, akképen teljességgel *mindnyájan* megigazulnak, kik Krisztusban újjá születnek. Ne feledjük azt sem, hogy a bűn öröklésének föltétele nem függ tőlünk. Avagy ki merné állítani azt, hogy v. laki a maga születését befolyásolhatja? A megigazulás elnyerésének föltétele pedig függ az egyesek szabadakaratótól. Sőt azt is mondhatjuk, hogy Adám bűne még több egyedet is beszenyezne, ha többen születnének, valamint többen igazulnának meg, ha többen működnének közre a kegyelemmel. Nem vethető semmi tehát sem a „*sokan*“ kifejezés, sem a teljes parallelismus ellen.

(Folyt. köv.)

Üti karcolatok.

(Folytatás.)

A régiség muzeum érdekes. Inkább egyházi régiség muzeum az. Rendkívül sok régi oltár, templomi szobor, miseruha, templomi edény, biblia, misekönyv stb. látható ott. Azonkívül pénzek, fegyverek, régi lakatok, kőmunkák stb. Délután megnéztem hideg szeles időben a belvárost az Elbe mindkét partjáv. Szép város, de szerintem Prága szebb. A királyi palota sem valami különös. Közvetlen mellette két templom van. Az egyik góth stílusban épült új templom. Elég szép. Zsófia-templomnak nevezik. A Lutheranusok dicsérik benne az Urat. A másik templom őtbajos barocce-izlésben, hatalmas tornyokkal, egyszerű berendezéssel. Ez a kath. udvari templom. A föltár evangéliumi oldalán van az oratoriuum, hova egyenes átjárás van az udvarból. Itt imádkozva hallgat szt. misét a királyi udvar. Ide járnak isteni tiszteltre a kath. redek is.

Aug. 4-én megnéztem a képtárt és muzeumokat. Nem győztem eléggé bámulni. A képtár óriási gazdag, példás berendezéssel. Addig néztem, hogy szinte megvakultam belé. Az ásvány gyűjtemény olyan, hogy annál nagyobb szerűt nem is képzelhetek. Ilyen a régi fegyvertár is, régi fejedelmi és lovagi ruhákkal, tegyverekkel, páncél felszerelésekkel.

Midőn azon terembe léptem, hol a régi fejedelmek dísz ruhái és páncél felszereléseik vannak, az őr intett, hogy kalapot vegyem le. És én levettem. Itt láttam először olyan

nyilazó fegyvereket, melyeknek erős acél ijjon lévő burját gépezettel húzták fel. Rengeteg kincs van a királyi muzeumokban.

Azonkívül remek monumentumok láthatók a királyi palota körül és az Elbe főhidjával szemben. A színház előtti monumentum a királyi ház nyolcszáz éves uralkodásának emlékére készült ezelőtt néhány évvel.

Mulatságos egy esetnek voltam tanuja. Útam t. i. a Luther-platzon vezetett keresztül, mert megakartam nézni a csupa kőből épült nagy kupolás protestáns templomot. Homéri kacaj fogadott mindentől, melyet nagy néptömeg hallatott. Szinte megölt a szégyen, mert azt hittem, hogy nekem szól ez a szép fogadás. Pedig nem nekem szólt, hanem Luther Mártonnak. Azt kiabálták ugyanis, hogy „Né Luther Mártont mosdatják.“

Körülnéztem és csakugyan láttam, hogy az ntea spritzelő két gummsöveget Luther Márton szobrára szegeztek és hatalmas vizsugarakkal iparkodtak azt tisztára mosni.

Nem vállalkoztam végig várni a műtétet. Gondoltam, hogy Luthert tisztára mosni nem lehet. Vacsora alkalmával is különös eset történt velem. A miut ugyanis szállodám éttermében a sok futkározás után jó étvágy mellett vacsoráltam, belépett egy nagyon szép fiatal magas karesu barna hölgy, turista öltözetben. Körültekintett, s azonnal visszatért. Körülbelül félóra múlva ismét megjött, elegáns barna ruhában. A szemközti lévő asztalnál foglalt helyet. Egész kényelmesen vacsorázott még pedig valami pompás sültet finom theával; azután olvasott. Egyszer csak fölkel, hozzám jön. Különös finom módon, de méltóságteljesen köszön, és így szól: „Sir! spoken english? Én elhültem, azt se tudtam, hogy fű vagyok-e vagy leány. Néztem ugyan többször rá, mert más értékesebb tárgyat nem nézhettem, de erre még sem számítottam. Olyan ügyetlen lettem egy pillanat alatt, hogy még fel sem állottam, hanem Isten tudja, hogy kijelentettem, hogy én csak németül tudok. U azzal finomul köszöntve valamit mondott és eltávozott.

Öt perc múlva bejött a legfinomabb kelber és azt mondja nekem hajlongva, hogy ő nagyságának rosszul esett, hogy én vele társalkodni nem akartam. Hiszen ő incognitomat nem bántotta. En persze azt feleltem, hogy most fáradt vagyok és nincs kedvem társalogni. Egyszersmind kérdeztem, hogy ki az a szép és finom hölgy? Azí telelte, hogy angolnő. Mindennap kocsikázik, biciklizik, vívást gyakorol, erdőket bejár lovagolva és gyalog stb. Mondom, nagyon sajnálom, hogy nem társaloghattam vele; igen nagy élvezetből fosztottam meg magamat.

Drezdában úgy vettem észre, hogy a nép babonás. Sokan a mint kijöttek a kapun és velem találkoztak, különösen a nők, azonnal vissza tértek. Szerencsétlennek tartották a velem való találkozást.

Az Elbán túli városrészen van egy szép muzeumi épület. A kapúnál volt egy elég csinos fiatal nő. Gondoltam, hogy a portás leánya. Kérdeztem tebát, hogy most nyitva van-e ez a muzeum? És ez a nő egészen megrémült tőlem; alig tudta kinyögni, hogy a javítás miatt zárva van. Egész testében remegett. Bizonyára azt gondolta, hogy kecske lábú jezsuita vagyok. Megsajnáltam és gyorsan távoztam tőle. Néhány lépés után visszaneztem, de már nem volt látható.

Feltűnt, hogy Drezdában úgy a kül- mint a belvárosban az úri gyermekek is legnagyobb részt meztláb jártak.

XI.

Drezdától Berlin 174 km. Gyorsvonattal tettem meg ezt az utat, mert azt mondták, hogy a vidék nem szép, jobb tehát rajta gyorsan átutazni. Gyorsvonat II. osztira fizettem 12 márk 20 pfenniget (7 frt 32 krt), és tartott az út három óra hosszat. A vidék kisebb hegyekkel és hal-mokkal váltakozik, közbe-közbe szőlő is látható. Gyár itt is elég van. A föld középjóságú Berlin felé azonban megszűnik a szőlő művelés, mi különben gyenge. A nép szorgalmas és jó állapotban van. Kevéssel megelégszik és józan életű. Ez a titka jólétének.

A rossz talaj fényfával van beültetve. Alig vártam, hogy Berlinbe a nagy német birodalom fővárosába érkezsem. És augusztus 4-én d. u. 5 órakor csakugyan ott voltam. Az állomás közelében akartam szállást venni, de egy úti társam azt mondtotta, hogy jobb a centrumba menni, és onnan tenni kirándulásokat a városba.

Későbbén mégis beláttam, hogy jobb lett volna tervem mellett maradni. Általában azt tapasztaltam, hogy valahány-szor valaki tervembe szölet és én halgattam rá, későbbén mindig meg kellett bánnom. Az egyes fogatnak fizettem egy márk 60 pfenniget. Még estig úgy szólva bejártam Berlinnek jó részét. Majdnem elfelejttem, hogy Berlinben bizonyos ceremóniával megy a bérkocsi fogadás. En a szokást nem ismerve, gyorsan felakartam ülni egyik kocsiba, de a kocsis képből kikelve kéri, hogy előbb adjam át neki a Numerót. Kérdem miféle Numerót?

Hát azt, mondja ő, mit a Schutzmauntól kapott az úr. Én semmitől Schutzmauntól nem kaptam számot, felelém neki. Akkor nem ülhet fel, mondja ő ismét. Elmentem tehát, podgyászomtól mindig magam cipelve, (mert itt érte sokat kellene körülben fizetni), hogy lássam, hol az a Schutzmann. És megtaláltam a kijáratnál. Az összes jelenlévő bérkocsisoknak pléh-száma nála volt. Tehát kértem egyet tőle egyes fogatra. És ő kéri, hanyadik classis? Én magam is erre kérdőjel lettem. Ő aztán megmagyarázta (illetőleg megemeltezte), hogy többféle classis van. Ekkor a már megszokott II-dik classisra szavaztam és a kapott számot diadalmasan vittem a mutatott irányban. A Hotel is, hová szálltam, II-dik osztályú volt, de azért elég elegans és elég drága is. A város elég nagy és hatalmas, de szerintem szépségre Bécs és Budapest után áll. A bécsi Ringet és a pesti Andrássy utat egyik utcája sem éri meg. Hogy belül a paloták milyen berendezésűek és milyen gazdagok, arról nem szólhatok. Úgyisintem arról sem, hogy milyen itt a valódi társadalmi élet, mert ezekről csak a mondhat itéletet, a ki huzamosabban itt lakott és alaposan megfigyelhetett mindent. Általános észrevételem, hogy furesán beszélnek németül. Alig tudtam őket megérteni. Egy kissé teszesek; a külső forma betartására sokat adnak; fellépésükben büszkeség nyilvánul; ez nem egyéb, mint nagyságuknak tudata.

A komolyság főjellemvonásuk. Az idegent vagy kicsinylőleg nézik, vagy sajnálják. Engemet és velem Magyarországot, illetőleg a magyar nemzetet sajnálták. Azt mondták, hogy ázsiai vadságba süllyedünk vissza és e miatt el fogunk pusztulni. Bámulatorra Nyitrát és Stomfát emlegették. En pedig szomorkodtam és szégyeltem magamat Tarnóczy és mások miatt. A paloták többnyire egyszerűek, de a Reichsrat palotája nagyszerű. A királyi palota ódon talaival meglepő.

Megnéztem az ünnepi részeknek belső berendezését is. Néhány részét nem rég, hogy kijavították. Mondanom sem kell, hogy mind igen szépek és nagyszerűek. Mindig sok a látogató. Belépti jegy fél márk. Vastag posztó papucsot kellett felhúzni, hogy a finom padimeutatót meg ne sértsük. A fal képei mind az uralkodók ház történetét repraesentálják.

A város szebb terein gyönyörű emlékek és szobrok diszlenek. Legnagyobb szerű a „Germania“ nevű győzelmi emlék. Hatalmas talapzaton négyszögű épület van erő köből, melynek falain a németek legfőbb győzelmei vannak érebe öntött képekkel megörökítve a nagy férfiakkal együtt. A négyszög fennebb kerek oszlopcarnokká alakul, mely alatt a falakon győzelmi és jelképes festmények vannak. Ezen oszlopcarnok közepéből emelkedik ki aztán egy óriási, belül üres oszlop, és ennek tetején van az érc „Germania“ szárnyas angyal képében, győzelmi koszorút tartva kinyújtott jobb kezében, baljában pedig koszorus hadi jelvényt. A szobor alatt van rostélylyal ellátott kilátó erkély még pedig körüskörül. Itt van egy invalidus, a kinek bivatása magyarazgatui. Egy született német, talán würtembergi, tőlem kérdezte, hogy mit mondott ez az ember. Mindig füst és homály van Berlin fölött, s azért nem lehet egészen és tisztán látni.

Az oszlop kilátójához a földszintétől kezdve 254 lépcső-fok van.

Ebből lehet következtetni a diadaloszlop magasságára. A szobor maga óriási. Még a földről nézve is nagy alak. És ez a diadalemlék a Reichsrat palotával szemben van, a királytéren. Berlin vize a kis Spree folyó. Nincs akkora, mint Gyulafehérvár mellett a Maros rendez állapotban. De azért hajózzák; a város közé esatornak mennek beléle; és úgy szolván a legfelsőbb fokban kihasználják.

(Folyt. köv.)

KISEBB KÖZLEMÉNYEK.

Jegyzőkönyv.

A marosi róm. kath. tanító egyesületnek 1896 okt. 14-én M.-Szt.-Györgyön tartott vándor-gyűléséről.

Jelen voltak:

Kocsis Lajos, Szabó György, Balint Gergely, Kalapács Imre, Balló Mózes, Pál Lajos, Ferenczi Sándor, Borsos Mihály, Imre Ferenc, Keresztes Sándor, Kovács Pongrác, Kovács Dénes, Bajcsi Elek, Marbi György, Tilp Kázmér, Petri Bernát, Hartman Tivadár, Tamás István, Szabó Lázár, Rácz János, Miklós István, usgos Kovács Ferenc, P. Kori Ottó, főt. László Polikárp, Szabó Bálint és Petres József.

1. „Veni Sancte“ és szent mise után a helybeli iskolába gyűltünk, hol a szokott ima után usgos. Kovács Ferenc piszeletbeli elnök úr üdvözölvén az egybegyűlt tagokat, hosszabb beszédet tartott arról, hogy mi a kötelessége és hivatása a tanítónak az iskolában és a templomban.

2. P. Kori Ottó, Marosvásárhelyi praesidens és maros-szt. györgyi h. lelkész tanította a kátéból a „Hiszekegy Isten“ 3-ik ágazatát, a bibliából pedig „Péter“ halaszatát.

3. Ezt követte Sárdi Péter helybeli k. tanító tanítása, ki 3-ik oszt. növendékeivel az „igé“ ismertette, 4-ik oszt. növendékeinek pedig magán foglalkozást adott a számtanból.

4. A gyermekek imádkozás és éneklés után haza bocsátatván, a gyűlés 5 percre felfüggesztetett.

5. Ezután Miklós István rendes elnök úr a következő beszéddel nyitotta meg a gyűlést:

Mélyen tisztelt Uraim! Örülök, hogy ily szép számban látom egybegyűltve egyleti gyűlésünkön. Így is kell lenni! Hiszen ha a társadalom legutolsó osztályának emberei gyülekeznek, hogy osztályuknak elismerést, befolyást szerezzenek; azok legyenek-e egymástól elszigetelten, kik a társadalomban a legnehezebb, de egyszersmind a legfűségesebb munkát végzik. Teljesen megvagyok győződve azonban, hogy nem e korban divattá lett társulási, gyülekezési mánia vezette önöket ide, hanem a vágy egymástól tanulni, egymástól a közös szellemből erőt meríteni és vigasztalást a szent pályára, hogy minél jobban teljesíthessék kötelességüket a megfelelhesse nek a nagy várakozásnak, melylyel kath. egyházunk és szeretett hazánk ránk tekint. E tudatban üdvözlöm mindnyájukat!

Mielőtt azonban gyűlési meghívónk fargysorozatában tovább mennénk, engedjék meg, hogy működésüket egy igen nevezetes céljára a nevelésnek felbivjam s ha szabad azt mondanom, lelkükre kössem azt.

Ezelőtt több évvel egy igen különös jelenség ejtette remegésbe a gyenge és tudatlan tömeget, adott bő anyagot a gondolkodásra a tudósnak. Emlékezhetnek arra a szédítő csillaghullásra. Talán ennek hatása alatt keletkezett egy épen ilyen című költemény, melyben a világ nagy, nevezetes egyéneinek korai, különös és némelykor megfelfejthetetlen letűnése bizonyos világfájdalommal megrázólag van lefestve. S ma nincs csillaghullás? Előttünk álló, nagyinak hirdetett embereink jobbról és balról hullanak le. Nemzetek vezetői, világhírű egyének dűlnek ki itt is ott is mint erkölcsi halottak. A esábitó alkalom s nehéz körülmények, mikben erőre és kitartásra van szükség, ezerek erkölését és erjét törlik meg. Mindennap olvasunk s nincs-e okunk mindennap nekünk is panaszkodni, hogy nem lehet bízni, nincs helyes irányban működő emberünk elég, népünknek nincs erkölcsi bátorsága, nincs meggyőződése, iugatag. Más szóval nincs jellem.

Nagy baj, mert a világtörténelem tanúsága szerint az emberiség valódi jótévői a nagy jellemek voltak, legyenek azok fent vagy a legközönségesebb szolgai állapotban. Ezeknek vállán emelkedett fel minden nemzet s feloszlott meg semmisült mindenik, melynek ügyeit jellemes, megbízható egyének nem vezették, nem munkálták. Mi is a jellem? Másképen határozza meg a bölcsész, másképen a költő, másképen a politikus, másképen a büröziáner. Én így látom helyesnek: Az embernek földi és földön túli rendeltetését célzó emberi és isteni törvények szerint való gondolkozása, beszéde és cselekvése, állandóan, megtörhetlenül még magának az életnek feláldozásával is. Ez a jellem. Szerintem a másféle meghatározások nem a jellemről, hanem az emberek jellegéről szólnak.

Ki mondhatná azt, hogy meghatározásom szerint nem vagyunk hijával a jellemnek? Kevesen vannak ma, kik e földi és földön túli emberi rendeltetését célzó törvények szerint gondolkodnak, még kevesebben, kik azok szerint beszélnek, mert az emberi tekintetek és érdekek eltántorítják a helyesen gondolkozó embert is s még sokkal kevesebben

vannak, kik azok szerint élnek és cselekszenek az életben. Ki nem látja be azt, hogy ez okozza gyámoltalan, zilált viszonyainkat, ez oka annak, hogy még a legszentebb ügyért sem tudunk harcot vívni?! Nincs jellem az egyszerű népnél. Hogy legyen, mikor még az intelligens körökben is ép így hullanak el az emberek, ha kegyértőrsre kerül a dolog. Nincs megbízhatóság. Hogy legyen oly sok család után? Törhetlen erős jellemű egyénekre van szükség fenn s ép ilyenekre lent, mert ezek nélkül tespedés az egyház és nemzet élete, a tespedésben pedig, mint az álló vízben, tudjuk mily gyorsan fejlődnek a bomlasztó elemek.

Hu ábránd, gyermekes gondolat ily fűség eszmének megtestesítéséért lelkesedni, azt mondják, — pedig látja szükségességét mindenki s mi lesz akkor, ha még a megvalósításhoz sem kezdünk? Hosszas fáradozás csak szűl egy egy jellemet százak közül; egy-egy jellem pedig a történelem tanúsága szerint ezereket, sőt milliókat vezethet, boldogíthat, hiszen tudjuk, mint hajolnak meg az emberek a jellem előtt önkénytelenül is, tudjuk, mint tör a jellem magának útát míg célt ér s hogyan áll az emberek, a nemzetek, sőt az emberiség élére. Tehát hozzá kell fogni a jellemképzéshez, ez legyen a népnevelő egyik célja működésében. Az igaz, hogy nehéz munka. Nagy bölcsesség, mély ismerete az emberi természetnek, kitartás és nagy figyelem kívántatik hozzá. Debát hol kezdjük? Felöltött, ki már az élet bonyodalmai között vergődik, bajos képezi. Igen nagy tekintély, roppant befolyás kell ahhoz, hogy a felnőttest, a meg-rögztöttet át lehessen alakítani. Ezt egyedül a lelkész teheti meg, kinek kötelessége ismerni és vezetni a lelket, ki egyedül bír ezelőtt tekintéllyel és isteni hatalommal, hogy romba döntse a régi embert és újja alakítsa.

Különben a felnőttest jelleme tisztán tapasztalaton épül. Sok családás, iszonyú küzdelmek, sok fájdalom, sok lelki gyötrellem azok, mikből, miken a felnőttest jelleme felépül.

A jellemképzést lent, ott kell kezdeni, hol az ember látni, hallani és gondolkodni kezd, itt jól tudja mindnyájan, a kötelesség a tanítóé. Nagy bivatás! Atalakítani az emberiséget, önállóvá, erőssé, kitartóvá tenni, nevelni az egyedeket s így az egészet, az a tanítóhoz tartozik, ezt csak ő teheti meg, ki tisztá, még idomítható anyaggal rendelkezik, kinek egyedül van befolyása és tekintélye ahhoz. Nagy munka. Hogyan kezdjük? Szerintem, ha ott lent kezdődik a jellemképzés, azt nem lehet máskép, mint példaadással. Hogy lásson, hogy halljon a gyermek igazat, hogy gondoljon igazat s lehet-e ezt máskép elérni, mintha maga a tanító mintaképe gyermekei előtt a jellemnek. Feledhetetlenek és az emlékezetből kitörülhetetlenek azok a benyomások, melyek a tiszta, minden iránt fogékony gyermeki lélekre rátapadnak a tanítónak beszédjéből, eljárásaiból, példaadásaiból.

Az értelem fejlődésével a jellemképzésben is tovább kell menni. Arra kell törekedni, hogy a gyermek mindenben az igazat ismerje fel s úgy vegyük őt körül, hogy az ellenkezőre még gondolni se tudjon. Mídon annyira fejlődött, hogy következtetni tud, magának lelkében képeket tud alkotni, akkor következik az ellenkezők megismertetése is következményeivel, hogy ne saját szenvedései, testi-lelki gyötrelmei és veszteségei árán szerezze meg jellemét. E korban kell különösen arra törekedni, hogy a kőtelességtudás és teljesítés vérebé menjen át; hogy az igazmondás természete

tévé váljék; hogy helyes meggyőződését érvényesíteni ereje, bátorsága legyen, hogy adott szavát megtartani kötelességének tudja. Az ellenkezők gyalázatosságának, káros és utálatos voltának kimutatása, megvilágítása példákkal mindkét részről nagy befolyással van a lélek elhatározásaira és megerősödésére. Szinte túlmegyek célomon s visszaélek türe-
mökkel. Hiszen nem bozzám tartozik előadást tartani a jellemképzésről.

Mestereknek, művészeknek szölok saját művészetükről, céloim csak az volt, hogy működésükben figyelmüket felhívjam a jellemesség fontosságára és annak képzésében irányt jelöljek s nem tudván ezt tenni annélkül, hogy lel-
kem meggyőződését és irányban bár röviden ki ne tárjam, s úgy egy pár perere a lelkesedés tüzeit lángra ne lobbant-
sam. Uraim! Az emberiség megváltása, jövődő boldogsága a krisztusi kiképzett nagy jellemű emberektől függ s a jellem önöktől. Végtelen tág mezeje ez a működésnek, melyen eszköz is elég van.

Egy egész nemzet sorsa van kezében a tanítóinak; vállain nyugszik egy egész nemzet boldogsága s ezeket tudva, ki ne érezne magában nemes öntudatot; vagy lelkesedést a működésre! Fel tehát! mi, kik az élet mezején más munkások vagyunk, szükségünket, lelkünk gyötrelmeit, csalódásainkat használjuk arra, hogy faragjuk ki jellemünket, tudván azt, hogy a jellemes ember a szegénységben is gazdag, az alantas helyen is mások fölött áll, a küzdelemben erős s legyen erők, kitartásunk magunkhoz hasonló polgárokat képezni; kik áldják emlétkünket, kik nem fog-
nak félni küzdeni, kik kitanulják vinni egyházunk függet-
lenségét, hazánk boldogságát. Jézus legyen a mintakép, Kinek nevével köszöntöm önöket, Kinek nevében a gyűlést megnyitom.

6. Ennek végzetével szavalta Pál Lajos ákosfalvi k. tanító a következő költeményt: „Mit csinálnék én, ha király lennék“. Szavaló megéljeneztetett az ügyesen előadott szava-
latért.

7. Ezt követte Borsos Mihály k. remetei k. tanító fel-
olvasása „Mi képezte a magyar nemzet ezredései fennállá-
sának alapját és mi nekünk a teendők jövőben.“ Bírálat
végett kiadott Szabó György n.-ernyei pleb. úrnak.

8. Olvastattott a mult gyűlés jegyzőkönyve Petres József egyll. jegyző által, mely keves észrevétel után alá-
íratott.

9. Ezek után következtek a gyakorlati tanítások meg-
bírálása, melyek alapos és hosszabb vita után sikerülteknek
mondattak ki.

10. Egy neveléstanai és egy módszertani munkára 10—
10 frt. pályadíj tűzetett ki az egyll. pénztárából.

11. Következtek az indítványok. Ferenczi Sándor mik-
házi k. tanító azon indítványa, hogy köteles legyen minden
rendes tag névsor szerint felolvasni és szavalni, elfogadtattott.

12. Mélt. Kovács Ferenc főesperes azon indítványa,
hogy a kis körülüll megyei tanító testület szolítassék fel
hozzánk csatlakozás végett szintén elfogadtattott.

13. Miklós István elnök úr indítványozza, hogy alapít-
suk halotti társulatot és László Polikárp elnöklete alatt
egy bizottság küldetett ki a tervezet kidolgozására. Ezen
bizottság tagjaink megválasztattak Pap János esp. úr,
Petres József, Borsos Mihály és Kovács Pongrác.

14. A mult gyűlésen a legjobb faiskola kezelőnek ki-
tűzött 5 frt. Sárdi Péternek ítéltetett oda.

15. Mélt. Kovács Ferenc főesp. úr az okszerű mébészeti-
tel foglalkozó tanítanak 5 frtot ajánl fel, mit követve az
egylet, szintén ugyanazon célra saját pnztárából megszava-
zott 5 frtot.

16. Tudva levén, hogy a kormány a szokásos fuvar-
és napidijakat a gyűlésekre járó tanítóktól megvonta, a gyűlés
által az előök úr megkérletett, hogy Püspök úr ő Nagymél-
tóságát kérje meg, hogy a megvont fuvar-és napidijakat az
egyház pénztárából engedélyezze. Jövő gyűlés helyéül Teke,
idejéül május bava tűzetett ki. Több tárgy nem lévén a
gyűlés elnök úr által bezárattott.

Kelt mint fent.

Petres József,
egyl. jegyző.

IRODALOM.

* **Borromaeus.** Kath. hitszónoklati havi folyóirat Szerkeszti és kiadja: Nagy Antal, győri szentszéki ülnök zsinati vizsgáló, egyházmegyei bíráló; ó-szőnyi plébános, a Szent-István-Társulat irodalmi s tudományos osztályának tag-
ja. Tartalom: 1. Advent 1. vasárnapjára: Mire kell az ád-
venti szeat időt használnunk? Horváth Lajos, győr-újvárosi
plébánostól. Példák a vasárnapi szentbeszédhez. 2. Advent
II. vasárnapjára: A jó példa kötelességéről. Schlegel Péter
győri székesegyházi kanonoktól. Példák a vasárnapi szent-
beszédhez. 3. Boldogasszony szeplőtelen fogantatásának ün-
nepére: A szeplőtelen fogantatás titkának képe. Sullay Rezső
apácai plébánostól. Példa az ünnepi szentbeszédhez. 4. Ad-
vent III. vasárnapjára: Isten nem volt köteles az embert
megváltani, de az embernek szüksége volt a megváltásra.
Szokolozky Bertalan, lasztóci káplántól. 5. Advent IV. vasár-
napjára: Karácsonyi előkészület. Nagy Antal, szerkesztőtől.
Példák a vasárnapi szentbeszédhez. 6. Karácsony ünnepére.
Azon két főokról, melyek minket a békétől megfosztanak.
Dr. Balits Antal, győri székesegyházi kanonoktól. 7. Szent
István vértanú ünnepére: Szent István hármias buzgalma.
Horváth Lajos, győr-újvárosi plébánostól. 8. Karácsony után
való vasárnapra: Kiknek tétetett az Údvözítő romlására,
kiknek föltámadására? Dr. Bedy Vince, győri theol. tanártól.
Alkalmiak: 9. Ifjusági intelmek: 1. Előkészítés a karácsonyi
szent gyónásra. Dr. Szinek Izidor, szent-Benedek-rendi áldo-
zóaptól. 2. Karácsonyfa-ünnepély alkalmára Horváth Béla,
szent-ferencrendi áldozóaptól. 10. Ujan helyreállított templom
fölszentelése alkalmára. Ruschek Antal, győr-nádorvárosi es-
peres-plébánostól. 11. Keresztény tanítások: I. Kiskarácsony
vagy újlesztendő. Nagy Antal, szerkesztőtől. Előfizetési ár:
Egész évre 4 frt = 8 korona.

* **Megrendelési fölhívás** a „Borromaeus“ hitszónoklati folyóirat XI. évfolyamára. A „Borromaeus“ Isten segítsége s borr. S. Károly oltalma alatt X-ik évfolyamát fejezte be. Tíz év egy hitszónoklati folyóirat életében két-
ségkívül ügyelemremélt időköz. Ez és azon körülmény, hogy
pártoló közönsége a tizedik évfolyam alatt egyre szaporodó-
ban volt, legbiztosabb jele annak, hogy e veterán folyóirat
beesütellet beváltotta, amire kezdettől fogva vállalkozott:
művelni az egyházi irodalom szónoklati ágát, s ehhez képest

szabályszerűen kidolgozott magvas, tartalomdús, gyakorlati s állandó becseslő bíró dolgozatokkal szolgálni a ft. papságnak mindazon alkalmakra, amikor csak a papnak szólania kell. De biztató is ez arra nézve, hogy a „Borromaeus“ az eddigi programhoz híven folytassa további pályáját. Azért is, buzgón hálátadva Istennek s meleg köszönetet mondva tisztelt olvasóinknak és munkatársainknak a nyújtott anyagi és szellemi támogatásért, bizodalommal esedezünk, hogy folyóiratunkat, melynek XI-ik évfolyamára ezennel megrendelést nyitunk, tovább is pártfogolni kegyeskedjenek. Részünkről fokozott buzgalommal iparkodunk azt kiérdemelni. Adni fogunk ez évfolyamban is a rendes vásár- és ünnepnapra szentbeszédék és homíliákön kívül mennél több alkalmi beszédet, melyek közt a halotti beszédék (erdélyiesen : bucsuzatók) sem fognak hiányozni, továbbá oltárbeszédeket, ifjúsági s katonai intelmeket, májusi s nagyböjti beszéd sorozatot, végre oly liturgiai s más keresztény tanításokat, minökkel a X. évfolyam sikerült t. paptársaink becses tetszését megnyerni; úgy szintén iparkodunk azon több oldalról kifejezett óhajnak is eleget tenni, hogy a beszéddekhez alkalmas erkölcsi példákat és hasonlatokat is adjunk, melyeket a befejező füzetben a tartalomjegyzék külön rovata alatt tárgyuk szerint betűsorban csoportosítani fogunk, mint azt a X. évfolyam tartalomjegyzékében is tettük. Végre jelezzük, hogy a görög szertartású kath. lelkész urak számára külön tartalomjegyzéket fogunk adni. A „Borromaeus“ mult évi tetemesen bővített terjedelméhez hasonló tovább is 5 ives havi füzetekben s tetszetős kiállítással fog mindig legalább is két héttel előzetesen megjelenni. Ara is marad a régi: egész évre 4 ft. vagyis 8 korona, mi tetszes szerinti részletekben is fizethető Sacerdotibus pro occasione etiam erga Sacra. Isten szent áldása s berrömei sz. Károly oltalma kísérje új évfolyamunkat, is! O Szórv. 1896. okt. 15. Nagy Antal, győri püspöki szentszéki ülnök zsinati vizsgáló, egyházmegyei bíráló, szényi plebános, a Szent-István Társulat irod. s tud. osztályának tagja.

* **A keresztény családanyák könyvét**, mely Dupanloup orléansi püspöknek a ker. nő méltóságáról és kötelességeiről értekező 30 szent beszédét foglalja magában és kiterjed a női hivatás minden ágára, ajánljuk a főtiszt. papság és a ker. családok szives figyelmébe. A világon élő keresztény nőnek e műnél hasznosabb és szükségeinek megfelelőbb olvasmányt alig ajánlhatunk. A esinos kiállítású, 25 ives terjedő mű ára füzeve és bérmentesen szállítva 1 ft 20 kr. (vel 4 sacra.) Megrendelhető Szatmáron a kiadónál, Aiben Mátyás. gymn.nyug. igazgatónál.

* **A J6 Pásztor** XV-ik évfolyamának 1-ső és 2-ik füzete a következő tartalommal jelent meg: 1. Advent I. vasárnapjára. — Szt. András ap. napjára. T. Pelikán Kr.-tól. Advent II. vas. Babik J.-tól. Adventi sz. tanítások. B. Assz. szeplőtelen fogant. Epölyi F.-tól. Advent III. vas. Domonkos Istvántól. Advent IV. vas. Bartha Istvántól. Karácsony napjára. Aubermann Miklóstól. Karácsony ünnepére M. V.-tól. Szt. István protomartyr napjára T. Pelikán Kr.-tól. Karácsonyzt. s vasárnapjára Iszák F.-tól. Év végére (milleniumi beszéd.) T. Pelikán Kr.-tól. Az év utolsó estéjére Szeonicia Jánostól. Uj esztendőre T. Pelikán Kr. Ujév ut. vasárnapra. Kovács Lajostól. Vízkereszt ünnepére. Lepsényi Miklóstól. Vízkereszt u. I. vasárnap. Paulsvich K.-tól. Esketési beszéd. Jézus szents. nevenapjára. Vízkereszt u. III. vas. Kudlik Jánostól. Vízke-

reszt u. IV. vas. Kudlik Jánostól. Szives pártolásra ajánljuk a tartalmas folyóiratot. Egész évre 4 ft. Kapható: Pozsony, ferenciek.

* **Az Oktató Néplap** szépirodalmi ismeretterjesztő képes heti lap első mutatójának száma változatos tartalommal jelent meg. A tartalmas kétheti lapra egész évre 2 frttal lehet előfizetni. Nyolc gyűjtő után egy ingyen példány. Szerkesztőség Pozsony, ferenciek tere 1 szám. Mutatószámokat kívánatra ingyen küld a szerkesztőség. Előfizetés legalább 1 ft beküldése mellett történik. A nép számára szerkesztett derék újságot kiválóan ajánljuk a nép közt való terjesztésére.

* 64724—1896 szám. **Pályázat** a biblia fordítások jutalmazására alapított Lackenbacher-féle pályadíjra. A Lackenbacher-féle alapítványból 15—20 bibliai versnek héberből arabra készítenő legjobb fordításáért 945 ft. o. é. títetik ki jutalmul. A feltételek következők: 1. Mózes 5 könyvének mindenikéből (a leszámazási lajstromok kivételével) sors által 3—4 versből álló hely szemelendő ki, mely héberből arabra fordítandó. Arab szótár használatba ugyan, azonban két egyenlően jó fordítás között, a szótár nélkül készült az előny. Legjobb fordításul az tekintendő, mely a londoni Polyglotte-hoz legközelebb áll. 2. A versenyben azon belföldiek vehetnek részt, kik a hittudományi tanfolyamot a bécsi, prágai vagy budapesti egyetemen a jelen, vagy a legközelebb lefolyt tanévben, vagy pedig 2, legfeljebb 3 évvel előbb végezték és a kath. presbyteratust felvették. Egyenlően jó fordításoknál az elsőség azé, ki a hittudományi tanfolyamot legközelebb fejezte be. 3. A verseny a bécsi, prágai és budapesti egyetemen tartatik s a dolgozat 12 óra alatt elkészítendő. Rövidebb időköz viszonylagos előnyül szolgál.

Ezen díjért a verseny Bécsben f. évi december 18-ra, Budapestben és Prágában pedig f. évi december 21-re títetik ki. A pályázók kötelesek illetékességüket az illető egyetem hittud. kari dekanjánál legalább 3 nappal előbb okmányilag igazolni. Budapest, 1896. évi november hó 21-én. A vallás-és közoktatásügyi m. kir. Ministertől.

* **Magyar tanítóképző.** A tanítóképző-intézeti tanárok országos egyesületének közlönye, felelős szerkesztő: Nagy László. XI évfolyam, IX füzet. 1896 november. Megjelenik havonként. Tartalom tanítóképzés Sebestyén Gyula. A tanítóképzés mai állapota és a többi fejlődés útjai. Somogyi Géza. A szombat év. Huzjak Lukács. A tanítóképzők kormányzatának reformjáról. Simkó Andre. Az új tanterv-javaslat Stark Lajos. A szépirás oktatása. S. J. A kolozsvári állami tanítóképző intézet 25 éves jubileuma. A II. Országos és Egyetemes Tanügyi kongresszus tanítóképzési osztályának határozatai. Irodalom. Komáromy Lajos. Magyar Fogalmazó, Sándor Domokostól. Uj könyvek. — Monográfiák. Egyesület élet. Farkas Sándor. Választmányi ülés jegyzőkönyve. Okirattár. Szabályzat a tankönyvek megbirálására, engedélyezése és használatba vétele tárgyában. Vegyes. Kimutatás. Egyesületi tagdíj: évenként 4 ft félévi részlet 2 ft. Előfizetési díj: egész évre 4 ft félévre 2 ft. A „Magyar Tanítóképző“ megjelenik — július és aug. kivételével — havonként legalább 2 és félínyi terjedelemben Egyesületi tagok a „Magyar Tanítóképző“-t a tagdíj fejében kapják. Tagsági jelentkezések Sztankó Béla főtitkárhoz (Budapest, II. Panlér-n. 2.) intézendők. A tagdíjak Komáromy Lajos egyesületi pénztárhoz (Budapest VI. Aradi-utca 64.)

küldendők be. A reklamációk és előfizetési pénzek a kiadóhivatalhoz (Singer és Wolfner könyvkereskedése) intézendők.

— **Az Oktató Népkönyvtár VI. évfolyamának I. száma** a következő érdekes tartalommal megjelent. Az első száma hozza. A halál palikája című tanulmányos értekezést Stolz A. Zalavári tollából zamatos fordításában két ívben. Egyháztörténet: Cernár Mihály szakadarsága. Az investitúra harc. A karthauziak. Mozaik: Kalendarium december hónapról, tudnivalók; a gazda, jogügyi kérdések, mulattató. — A népiesen megírt vállalat első füzetében következni enged a következő füzetek tartalmasságára. Egész évre az előfizetés csak két forint. Az Oktató Néplap képes újság előfizetése szintén két forint egy évre. Megrendelhető: Oktató Népkönyvtár, Pozsony, címmel.

KÜLÖNFÉLÉK.

— **Pályázat.** A marosvásárhelyi róm. kath. leányiskolánál a segédtanítói állomás megüresedvén havi 25 frt. fizetés és 60 frt. lakbér élvezetével, az 1896/97-ik iskolai évre pályázat hirdetik. Kötelessége az elemi IV-ik osztály vezetése. Kellően felszerelt kérvények, alulírt iskolaszéki elnök címére f. évi december hó 15-ig beküldendők. Kovács Ferenc, apát-plebános iskolaszéki elnök.

— **Pályázat.** Az oszloai segédkantó és tanítói állomás üresedésbe jövén, arra pályázatot hirdetek. Ezen állomás jövedelmei a következők: 1) két szoba és kamrából álló lakás az iskolaépületben. 2) 54 kalongya rozs és ugyanannyi zabkepe. 3) 30 frt. oszpora. 4) 25 terü. tűzifa. 5) stolaris jövedelem 20 frt. 6) 9 frt. az alapítványi misék után. 7) 100 frt. a tanév alatt az iskola pénztárából. 8) okleveles tanítóknak 52 frt. államsegély van kilátásba helyezve. 9) 5 frt. faátalány az iskolapénztárából. Kötelességei lesznek: a. kántori teendőketbe segédkezni, az I. vegyes osztályt önállóan vezetni, vasár és ünnepnapokon az ismételőket oktatni és a faiskolát kezelni. Kik ezen állomást elnyerni hajhadják, kellően felszerelt pályázati folyamodványukat folyó év december hó 31-ig alatti iskolaszéki elnökhöz beadhatják. Csak nőtlen tanítók pályázhatnak. Oszloa (p. Kézdí-Vásárhely) 1896. dec. 1. Tamás Dávid, plebános, iskolaszéki elnök. Szász Gáspár, gondnok.

— **Pályázat k. tanítói állomásra.** A jegenyei róm. kath. kántortanítói állomás megüresedvén, annak betöltése céljából pályázat hirdetik. Az állás évi jövedelme következő: a) 200 frt. kézpénz fizetés, — b) 16 hold 441 ööl tagosított birtok után remélhető 56 frt., — c) 42 ürköbmeter bükk tűzifa 63 frt. értékben s ennek bészállítási átalányában 20 frt., — d) 32 nagyvéka rozs-tengeri kepe a hívektől 25 frt. 60 kr., 8 igás napszám 9 frt. 60 kr., 17 kézi napszám 3 frt. 40 kr., — e) stola 10, frt. — f) szent mise alapítványból 4 frt. 85 kr., g) az egeresi főkegyházi szolgálatért 10 frt. összesen tehát 402 frt. 45 kr. Ezeken kívül tisztességes lakás, pince, istálló, sertésöl, szin, törökbuszás kas és jó, veteményes kert. Kötelessége a kántori és sekrestyesi teendők végzése, a mindennapi

és ismételő iskolások tanítása. Pályázni kívánók keresztlevéllel, k. tanítói oklevéllel és netán eddigi szolgálatukat igazoló bizonyítványokkal fölszerelve f. é. december hava 18-ig a kolozsdobokai esperes kerületi hivatalnak Kolozsvárt címzve nyújthatók be. Kolozsvárt, 1896. nov. 30. Biró Béla.

— **Pályázat.** A káson-újfalvi r. k. tanítói és kántori állásra pályázat hirdetik. I. járandóságai: a) 100 kalongya ösz és 100 kal. 26 kévés tavasz kepe; b) oszpora 52 frt.; c) stola 62 frt. — a temetéseknel a bucsuztatás és zsoltórozás külön díjaztatik; d) 60 szekér jó elegy fa; e) 28 tenyeres napszám; f) az énekes alapítványi misékből 3 1/2 frt.; g.) 6 hold 775 ööl szántó és kaszáló, melyekből 2 hold minden évben tetszés szerint használható; h) szabad legeltetés. Mindezeknek pénzértéke 5 évi átlag szerint mintegy: 520 frt. o. é. Lakása kőház, 2 szoba, 1 kamara, pince, nyári konyha, gazdasági épületek és kút. II. Kötelességei: a kántori teendők végzése, és a leánykák tanítása, ideértve az ismételő leánykákat is. Pályázni szándékozók kellően felszerelt kérésüket ez év december 26-ig alulírttához szíveskedjenek beküldeni. A pályázók személyes megjelenése előnnyel jár. Káson-Ujfalú, 1896. november 30-án. Veress István, pleb. isk. széki elnök. Hlyés Adam, községi bíró.

— **Pályázat.** A csik-mindszenti róm. kath. kántortanítói állomásra pályázat hirdetik. Ezen állomás javadalma következő: 1) kézpénz 120 forint a község pénztárából. 2) 72 kalongya 26 kévés ösz, 103 kalongya tavasz kepe. 3) Stola jövedelem mintegy 23 forint. 4) oszpora 7 frt. 56 kr. 5) a sz. misealapítványokból 3 frt. 20 kr. 6) 42 terü. puha (fenyő) tűzifa, 7) 40 véka féreji szántóföld és 5 szekér szénát és sarjut termő kaszáló. 8) Lakház, mely két szobából áll, továbbá kamra, pince, sütőház, csűr, istálló, gabonás, sertésöl és egy kis veteményes kert. A tűzifa felvágására elegendő napszám. Pályázni kívánók pályázati kérésüket a szükséges okmányokkal felszerelve f. évi december 26-ig alulírt iskolaszéki elnökhöz szíveskedjenek betérjeszteni. Személyesen jelentkezők előnyben részesülnek. Csik-Mindszent, 1896 november 30-án. Fodor László, plebános, iskolaszéki elnök.

Jelzalog kölcsönöket

földbirtokra 3¹/₂%, házakra 4¹/₂%, más-nemű ingatlanokra 5% mellett legmagasabb összegekben ajánlunk.

E kölcsönök konvertálásoknál bélyeg- és illetékmentességet élveznek. Erdő kihasználások, birtok parcellázások átvétele. Birtokok szövetkezeteknek hosszú lefizetési tartamra eladatnak.

„MAGYAR LLOYD“

közgazdasági vállalat
Budapest, Király-utca 70. sz.

Kiadja: Az erdélyi róm. kath. irodalmi társulat. Felelős szerkesztő: Pál Antal.
Szerkesztőtársak: Bálinth György, Péter János dr., Vass Albert, Zlamál Agoston.

Nyomatott Papp Györgyvel a püsp. lyc. könyvnyomdában Gyulafehérvárt.